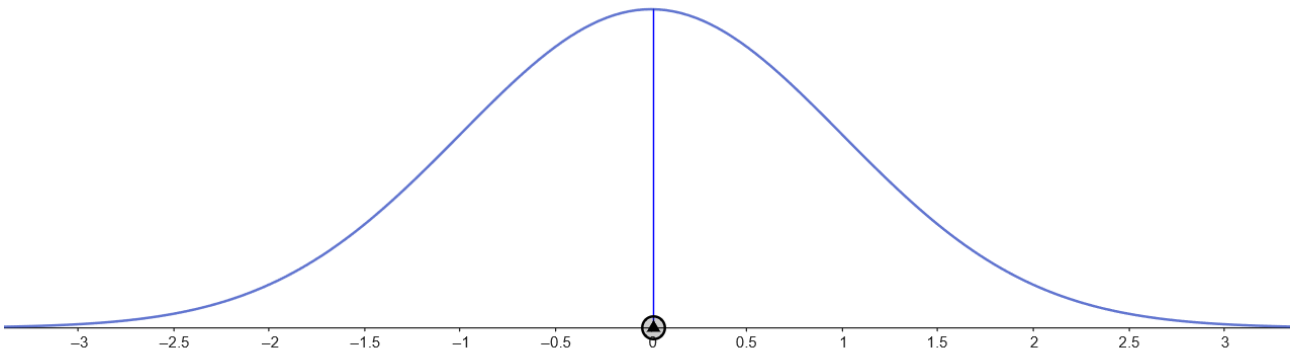

Normaalijakauma

Normaalijakauma on symmetrinen kuvaaja, jonka avulla voidaan laskea todennäköisyyksiä tai käsitellä tilastoja. Normaalijakauma näyttää tältä:

Normaalijakauman ja x-akselin väliin jäävä pinta-ala on aina tasan 1.

Normaalijakaumaa merkitään $X \sim N(\mu, \sigma)$ eli $X \sim N(\text{odotusarvo}, \text{keskihajonta})$.

- Jakaumille odotusarvo on sama asia kuin keskiarvo.
- Odotusarvo on kuvaajan keskellä, huipun kohdalla. Esimerkkikuvassa odotusarvo on 0.
- Keskihajonta kerrotaan yleensä tehtävänannossa.

Kuvaaja saadaan piirrettyä, kun tiedetään odotusarvo ja keskihajonta. Ne laitetaan geogebraan todennäköisyysslaskuriin:

Jos erilaisia normaalijakaumia verrataan toisiinsa, pitää laskea ns. **normitettu arvo**. Sen kaava on:

$$\text{normitettu arvo} = \frac{\text{muuttujan arvo} - \text{odotusarvo}}{\text{keskihajonta}} \quad \text{eli} \quad z = \frac{x - \mu}{\sigma}$$

esim. 1. Eräessä ryhmässä pituus noudattaa normaalijakaumaa $X \sim N(170, 4)$. Laske normitetut arvot pituuksille 176 cm ja 151 cm.

x:n paikalle tulee kysytty luku, $\mu = 170$ ja $\sigma = 4$.

$$z = \frac{176 - 170}{4} = 1,5$$

$$z = \frac{151 - 170}{4} = -4,75 \text{ (huom! normitettu arvo voi hyvin olla miinusmerkkinen)}$$

esim. 2. Eräessä ryhmässä pituus noudattaa normaalijakaumaa $X \sim N(170, 4)$. Millä todennäköisyydellä satunnaisesti valittu ryhmän jäsen on alle 176 cm pitkä?

Nyt kysytään todennäköisyyttä, joten laitetaan luvut todennäköisyyslaskuriin.

$\mu = 170$ ja $\sigma = 4$ saadaan tehtävänannosta, kysytyn arvon kohdalle laitetaan 176. Eli:

odotusarvo   keskihajonta
↓   ↓
μ 170   σ 4

Normaalijakauma

∫ ∫ ∫ ∫

todennäköisyys
↓
 $P(X \leq 176) = 0.9332$
↑
kysytty arvo

V: **P(henkilö on alle 176 cm) = 0,93 eli 93% henkilöistä on alle 176 cm**

Todennäköisyys kertoo myös suoraan siis prosenttiosuudet.

Jos tiedät prosenttiosuuden, mutta et tiedä kysyttyä arvoa, niin silloin pitää lisätä ”todennäköisyys” kohtaan tiedetty osuus ja laskuri antaa suoraan vastauksen.

esim. 3. Eräessä ryhmässä pituus noudattaa normaalijakaumaa $X \sim N(170, 4)$. Mikä on se pituus, jota lyhempää on 65% henkilöistä?

65% = 0,65 → laitetaan se laskuriin

Normaalijakauma

μ 170   σ 4

∫ ∫ ∫ ∫

$P(X \leq 171.5413) = 0.65$
↑
vastaus!

eli 65% henkilöistä on lyhempää kuin 171,5 cm.

Tehtäviä!

Pakolliset tehtävät (palautus pedanettiin).

s. 146 → teht. 176, 177, 178, 181

s. 164 → teht. 200a, 201ab, 203

Lisätehtävät (saa palauttaa myös pedanettiin, jos haluaa, siitä saa plussaa)

s. 146 → teht. 179, 180, 182, 186

s. 164 → teht. 202, 204, 206, 218, 223, 224